

۴۰۹۸۸۷۴

استرداد مجرمان

(بررسی فقهی و حقوقی)

تألف:

رضا حسینی کرجی

استادیار مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه	: محمدی کرجی، رضا،
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: استرداد مجرمان بررسی فقهی و حقوقی / تألیف رضا محمدی کرجی.
مشخصات نشر	: تهران: مجد، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۵-۳۶۹-۱
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
موضوع	: استرداد مجرمین (فقه)
موضوع	: Extradition (Islamic law)
موضوع	: استرداد مجرمین -- ایران
موضوع	: Extradition-- Iran
موضوع	: استرداد مجرمین
موضوع	: Extradition
رده بندی کتبی	: BP۱۹۸/۶
رده بندی دیوید	: ۳۹۷/۳۷۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۹۱۰۰۸۸

هرگونه تکثیر کامل یا بخشی از آن بدون اجازه پدیدآورنده یا ناشر، خلاف قانون، شرع و اخلاق است.
موارد، تخصص، به دفتر مرکزی «مجد» گزارش فرمایید.

استرداد مجرمین بررسی فقهی و حقوقی

تألیف: رضا محمدی کرجی

ویراستار: زینب محمدی نیا

طرح روی جلد: ناصر بهرامی

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۳۹۹ تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصر «مجد» است

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۵-۳۶۹-۴

ISBN: 978-622-225-369-1

دفتر مرکزی مجد:

تهران، میدان انقلاب، تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۱۲۰۷۸ - ۶۶۹۶۳۳۸۶

فروشگاه: تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹

تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲

www.majdlaw.com

E-mail: info@majdlaw.com

کانال رسمی انتشارات مجد در تلگرام: @majdlaw

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
۱۵	 بخش اول: کلیات
۱۵	 فصل اول: مفاهیم
۱۵	 گفتار اول: تعریف استرداد مجرمان
۲۱	 گفتار دوم: تبیین جایگاه مسئله استرداد مجرمان در بحث صلاحیت‌ها
۲۱	 ۱. صلاحیت ای قضایی و قانونی و اجرایی و استرداد مجرمان
۲۲	 بند ۱. مقدم صلاحیت قضایی یا قانونی
۲۳	 بند ۲. ملازمه صلاحیت قضایی با صلاحیت قانونی در حقوق کیفری
۲۴	 بند ۳. ادراک تعبیر کننده صلاحیت کیفری
۲۷	 ۲. تعارض صلاحیت‌ها در استرداد مجرمان
۲۸	 گفتار سوم: رابطه مفهوم استرداد مجرمان با برخی مفاهیم دیگر
۲۹	 ۱. انتقال محکومان
۳۰	 ۲. احالة دادرسی
۳۰	 ۳. اجرای احکام جزایی خارجی
۳۱	 ۴. معاضدت قضایی
۳۲	 ۴. پلیس بین‌الملل و استرداد مجرمان
۳۳	 ۵. بطلان استرداد
۳۴	 جمع‌بندی
۳۴	 فصل دوم: اقسام معاهدات استرداد مجرمان
۳۵	 گفتار اول: اقسام معاهدات استرداد مجرمان از منظر حقوق
۳۵	 ۱. اقسام معاهدات استرداد مجرمان از جهت عنوان
۳۶	 بند ۱. معاهدات مستقل استرداد
۳۶	 بند ۲. معاهدات ضمنی استرداد
۳۷	 ۲. اقسام معاهدات استرداد مجرمان از جهت عمومیت و خصوصیت
۳۷	 بند ۱. معاهدات عام
۳۷	 بند ۲. معاهدات خاص
۳۷	 ۳. اقسام معاهدات استرداد مجرمان از جهت مدت و گستره معاهده
۳۷	 بند ۱. معاهدات محدود یا منطبق‌های
۳۸	 بند ۲. معاهدات فراگیر
۳۸	 بند ۳. معاهده موقت

۳۸.....	بند ۴. معاهده دائم
۳۸.....	گفتار دوم: اقسام استرداد مجرمان و معاهدات آن از منظر فقهی
۳۹.....	۱. اقسام استرداد مجرمان از جهت کشور طرف استرداد
۴۲.....	۲. اقسام استرداد مجرمان از جهت اشخاص
۴۳.....	فصل سوم: تاریخچه و محدودیت‌های استرداد
۴۳.....	گفتار اول: تاریخچه استرداد مجرمان
۴۳.....	۱. استرداد مجرمان در گذر تاریخ
۴۵.....	۲. سیر قوانین و معاهدات ایران در زمینه استرداد
۴۹.....	۳. اقدام شورای نگهبان در مورد معاهدات استرداد مجرمان ایران
۴۹.....	بند ۱. تأیید قراردادهای با کشورهای اسلامی
۵۰.....	بند ۲. رد قرا دادهای با کشورهای غیراسلامی
۵۱.....	بند ۳. عدم اعلام نظر در مورد معاهده بین‌المللی
۵۱.....	بند ۴. ادای نوبت، نگهبان
۵۳.....	گفتار دوم: بررسی محدودیت‌های پیشروی استرداد مجرمان
۵۳.....	۱. استرداد و حق آزادی اقامتگاه و حق پناهندگی
۵۶.....	۲. استرداد و برخی جرائم مرکب
۵۶.....	۳. اعمال نظر مقامات سیاسی
۵۸.....	۴. موانع شکلی استرداد

بخش دوم: اصول و قواعد مربوط به مجرم (یا متهم) و طرفین استرداد

۶۱.....	مجرمان در حقوق و فقه
۶۲.....	فصل اول: اصول و قواعد مربوط به مجرم (یا متهم) در استرداد
۶۲.....	گفتار اول: بررسی حقوقی
۶۲.....	۱. اصل عدم استرداد تبعه
۶۳.....	۲. تحت تعقیب یا محاکمه نبودن شخص مورد تقاضا در کشور تقاضای عنه
۶۴.....	۳. قاعده اعتبار امر مختوم کیفری
۶۴.....	۴. استرداد مجدد (اعاده متهم یا مجرم به کشور مورد تقاضا پس از اجرای حکم)
۶۶.....	گفتار دوم: بررسی فقهی
۶۷.....	۱. قواعد حاکم بر استرداد مسلمانان
۶۹.....	بند ۱. بررسی ادله عدم جواز استرداد مسلمان
۸۳.....	بند ۲. بررسی دلیل جواز استرداد مسلمان
۸۶.....	جمع‌بندی

۸۷.....	۲. قواعد حاکم بر استرداد کافر ذمی.....
۸۸.....	بند ۱. بررسی اقوال.....
۹۰.....	بند ۲. بررسی ادله.....
۱۱۳.....	جمع‌بندی ادله.....
۱۱۵.....	۳. قواعد حاکم بر استرداد کافر حربی.....
۱۱۵.....	بند ۱. بررسی اقوال.....
۱۱۵.....	بند ۲. بررسی ادله جواز استرداد کافر حربی.....
۱۱۹.....	جمع‌بندی.....
۱۲۰.....	فصل دوم: اصول و قواعد مربوط به دو کشور متقاضی و متقاضی‌عنه استرداد.....
۱۲۰.....	تفتار اول: بررسی حقوقی.....
۱۲۱.....	۱. ذی‌نفع بودن دولت متقاضی.....
۱۲۱.....	۲. تعیین حق تقدم بر اساس عوامل مشخص در تقاضاهای متعدد.....
۱۲۳.....	۳. نداشتن اعراض سیاسی در استرداد.....
۱۲۴.....	گفتار دوم: بررسی فقهی.....
۱۲۴.....	۱. اسلامی و غیراسلامی بودن دین متقاضی و متقاضی‌عنه.....
۱۲۴.....	بند ۱. معاهده استرداد، حرمان یا کشورهای غیراسلامی.....
۱۲۶.....	بند ۲. معاهده استرداد مجرمان: امکان بررسی ادله عدم جواز.....
۱۳۰.....	۲. وجود مصلحت در انعقاد معاهده.....
۱۳۱.....	۳. تشخیص مصلحت توسط مرجع مربوط.....
۱۳۵.....	بخش سوم: اصول و قواعد مربوط به جرایم مختلف در استرداد در حقوق و فقه.....
۱۳۵.....	فصل اول: بررسی حقوقی.....
۱۳۵.....	گفتار اول: جرم‌انگاری متقابل.....
۱۳۷.....	گفتار دوم: اصل عدم استرداد در جرایم مرتبط.....
۱۳۸.....	گفتار سوم: اصل عدم استرداد در جرایم سیاسی.....
۱۴۴.....	گفتار چهارم: اصل عدم استرداد در جرایم نظامی.....
۱۴۶.....	گفتار پنجم: جرایم بین‌المللی.....
۱۴۷.....	گفتار ششم: اصل عدم استرداد در جرایم کم‌اهمیت.....
۱۴۸.....	گفتار هفتم: جرایم مرکب.....
۱۴۹.....	گفتار هشتم: اصل تخصیص.....
۱۵۱.....	گفتار نهم: اصل عدم استرداد در صورت وقوع مسقطات تعقیب یا مجازات.....
۱۵۲.....	گفتار دهم: عدم مرور زمان.....
۱۵۳.....	فصل دوم: بررسی فقهی.....

گفتار اول: جرم علیه مسلمین	۱۵۳
۱. استرداد کافر زانی با زن مسلمان	۱۵۴
بند ۱. بررسی اقوال	۱۵۴
بند ۲. ادله عدم جواز استرداد کافر ذمی زانی با زن مسلمان	۱۵۶
۲. استرداد کافر در صورت لواط با مسلمان	۱۷۱
بند ۱. اقوال	۱۷۱
بند ۲. بررسی ادله عدم جواز استرداد کافر لواط کننده با مسلمان	۱۷۲
۳. بازگرداندن مجرم در صورت ارتکاب جرم علیه مسلمین	۱۷۳
۴. بازگرداندن کافر در صورت وقوع جرم علیه کافر	۱۷۵
مقدمه: تفاوت مجازات‌های دو کشور	۱۷۶
۱. اقوال	۱۷۷
۲. ادله عدم جواز استرداد	۱۷۸
۳. ادله جواز استرداد	۱۷۹
نتیجه‌گیری و پیشنهادها	۱۸۱
فهرست منابع	۱۸۴
ضمیمه	۱۹۳

مقدمه

بعد از انقلاب اسلامی ایران، با افزایش انتظار جهانی به ویژه جهان اسلام از جمهوری اسلامی ایران، گسترش فقه و تبیین اقوال و ادله و حکم شرعی اولیه مسائل مبتلابه و به روز دولت اسلامی، بای استفاده صحیح و کامل و مشروع از ظرفیت فقه اسلامی در حکومت، به عنوان بندها بر عمل به مر قانون اسلام به مثابه وظیفه شرعی مردم و دولت انتظار می رود.

برای بشر، اجرای عدالت از زوی آخرین و رسیدگی به جرایم و مجازات مجرمان به منظور اجرای عدالت جزء اهداف همیشگی بوده است.

حکومت ها برای دستیابی به اهداف نظام حقوقی و اعمال مجازات، در مورد بزهکاران قوانین و مقرراتی تدوین و تصویب می کنند. با آنکه تمامی تمهیدات بازدارنده علیه مرتکبان جرم برای ممانعت از فرار به کشورهای دیگر و تعقیب کیفری آنها به کار می رود، در بسیاری موارد، تهیه کاران پس از ارتکاب جرم و قبل از کشف آن یا پس از محاکمه و اثبات جرم و قبل از اجرای کامل آن، به طرق مختلف به کشورهای دیگر فرار می کنند.

دولت ها به دلیل نداشتن صلاحیت اجرایی در کشور دیگر، به منظور صیانت جامعه از آثار مخرب جرم و محاکمه و اجرای مجازات مجرمان، می کوشند تا در محل ارتکاب جرم بازگردانند و چون این امر نیاز به هماهنگی های فراوان و موافقت در برابر عقاید، با یکدیگر معاهده ای به نام «معاهده استرداد مجرمان» امضا می کنند.

کشورهایی که چنین معاهده ای ندارند و در برخورد با مجرمان فراری مقیم کشورشان اقدامی نمی کنند، به مکانی امن برای مجرمان فراری تبدیل می شوند و کلاهبرداران و جنایتکاران جهان برای ارتکاب جرایم مختلف مطمئن اند که بعد از ارتکاب جرم و فرار به چنین کشورهایی، به راحتی می توانند از چنگال قانون و عدالت فرار کنند.

مشکلات امروزی جامعه اسلامی، بلکه جامعه جهانی، برای مبارزه با مجرمان به دلیل توسعه روزافزون صنعت و فناوری و تسهیل هر چه بیشتر تردد اتباع کشورها، از دست رفتن مفهوم سنتی مرزهای جغرافیایی و دسته بندی های منطقه ای مانند ملل اتحادیه اروپا

که درصدد حذف تدریجی مرزها و به حداقل رساندن کنترل سرحدات خویش اند، بر اهمیت مسئله «استرداد مجرمان» و در نتیجه ضرورت حل مسئله می‌افزاید.

حل مسئله استرداد مجرمان، به خصوص از دیدگاه فقه برای رفع مشکلات انعقاد سریع تر این قرارداد با کشورهای بیشتر، می‌تواند از تبدیل جامعه اسلامی به پناهگاه امنی برای مجرمان فراری جلوگیری کند.

با توجه به اینکه امروزه کشورها برای جلوگیری از فرار مجرمان از چنگال عدالت و قانون، قراردادهای استرداد مجرمان را منعقد می‌کنند و مجرمان را در هر کشوری که باشند، بای محاکمه و مجازات بازمی‌گردانند، ضرورت پرداختن به موضوع استرداد مجرمان بی‌یهی می‌نماید.

ایران مانند خیلی از کشورها ضرورت انعقاد معاهده استرداد با کشورهای دیگر را به خوبی درک کرده و اکنون معاهدات مختلفی را در این زمینه امضا کرده است؛ اما مشکل این است که توافق مرزها به معاهده استرداد، وقتی به مرحله نظارت شورای نگهبان می‌رسد، مخالف با شرع تشخیص داده می‌شود و سپس غالباً در مجمع تشخیص مصلحت نظام از باب حکم ثانوی، مطابق با مقتضای حاجت نظام تشخیص داده می‌شود.

ابتلای جمهوری اسلامی ایران، مسئله استرداد مجرمان و وجود قانون استرداد مجرمین (مصوب قبل از انقلاب) و خلاف شرع اعلام شدن معاهدات استرداد مجرمان در شورای نگهبان بر ضرورت این نوشتار می‌افزاید.

قانون‌گذار ایران در سال ۱۳۳۹ برای اولین بار قانونی درباره استرداد مجرمان در ۲۶ ماده تصویب کرد که هنوز طبق همان عمل می‌شود.

شورای نگهبان تمامی قراردادهای استرداد مجرمان این کشور و کشورهای غیراسلامی و برخی قراردادهای استرداد با کشورهای اسلامی مصوبه مجلس شورای اسلامی را خلاف موازین شرع تشخیص داده است (عمده این نظرات به تفصیل در همین نوشتار خواهد آمد) که بررسی ادله و مستندات فقهی این شورا اهمیت دارد.

جنبه‌های مختلف حقوقی استرداد مجرمان کمابیش بررسی و تبیین شده؛ ولی جنبه‌های فقهی آن چندان مورد توجه نوشته‌های علمی قرار نگرفته است. کتب حقوق جزای بین‌الملل و حقوق جزای عمومی به مناسبت بحث استرداد مجرمان را مطرح کرده‌اند. بعد از تصویب قانون استرداد مجرمین در ایران و انعقاد معاهده استرداد با بعضی کشورها، مطالبی در این زمینه به رشته تحریر درآمده است. کتاب استرداد مجرمین (محمود عباسی) و کتاب تسلیم المجرمین (هشام عبدالعزیز مبارک)، پایان نامه‌هایی مانند استرداد مجرمین (سید کاظم فاطمی شریعت‌پناهی) و اصول جدید استرداد مجرمین (اکبر حبیبی قراخیلی)،

مقالاتی مانند «موانع و مشکلات استرداد مجرمان فراری» (علیرضا غفاری) و «معاذت قضایی در اجرای عدالت کیفری» (علیرضا دیهیم) در این زمینه نگارش یافته است؛ اما علاوه بر اینکه برخی از آنها تنها جنبه خاصی مانند جنبه شکلی استرداد را بررسی کرده‌اند، رویکرد حقوقی دارند و واجد جامعیت مد نظر این نوشتار نیستند.

در کتب فقهی قدما و متأخران، بحثی درباره استرداد مجرمان یافت نمی‌شود؛ اما می‌توان از میان مباحثی چون «مهاده» و قاعده نفی سبیل و صلح حدیبیه، به مطالب بسیار اندکی دست یافت و با توجه به قواعد و ادله کلی به تبیین فقهی مسئله پرداخت.

با توجه به اینکه استرداد مجرمان از سه زاویه مختلف مجرم، جرم و دو کشور طرف استرداد (معاوض و متقاضی) بررسی شدنی است و با عنایت به انواع هر یک از زوایای فوق مانند جنسیت، تابعیت، ملیت، دین و مذهب مجرم یا جرایم حدی و غیرحدی، جرایم سیاسی و نظامی و حدودی و وضعیت جرم‌انگاری در دو کشور طرف استرداد یا اسلامی و غیراسلامی بودن کشور پای طرف استرداد و با در نظر گرفتن اعمال مختلفی در زمینه استرداد مجرمان مانند تقاضای استرداد، تعقیب، توقیف احتیاطی، بازداشت موقت، تسلیم مجرم به کشور دیگر، مجازات، اجرای مجازات و بازگرداندن مجرم از کشور دیگر، فروع این بحث بسیار گسترده خواهد شد.

تبیین، تحلیل و ارزیابی تمامی فروع استرداد مجرمان و ادله فقهی و مستندات فقهی آن لازم و ضروری است؛ ولی برای رعایت اختصار، ناگزیر باید به بخشی از این مباحث در نوشتار حاضر اکتفا کرد.

مسئله این است که اگر فردی در قلمرو کشوری یا علیه مصالح عالیه آن مرتکب جرم شود و به کشور دیگر فرار کند یا به هر دلیلی در کشور دیگر بماند و بدین وسیله از چنگال عدالت بگریزد، کشور اول واجد صلاحیت تقنینی و قضایی برای رسیدگی به جرم وی است و در نتیجه می‌تواند او را که در کشور خارجی به سر می‌برد، باز به حاکمه و به مجازات خاصی محکوم کند؛ اما صلاحیت اجرایی ندارد؛ یعنی نمی‌تواند نیرنگای خود را برای اجرای حکم یا دستگیری شخص، وارد آن کشور سازد؛ اما در صورت انعقاد قرارداد استرداد مجرمان بین دو کشور، می‌تواند از کشوری که مجرم در آن به سر می‌برد، استرداد او را تقاضا کند و آن کشور طبق قرارداد، مجرم را برای مجازات (و متهم را برای محاکمه و رسیدگی) باز می‌گرداند.

سؤال این است که از نظر احکام اولیه فقه اهل بیت با نگاهی به حقوق، آیا دولت اسلامی می‌تواند اساساً چنین قراردادی را با کشورهای مختلف از جمله کشورهای اسلامی و غیراسلامی منعقد کند؟ اقوال و ادله فقهی آن چیست؟ چه اصول و قواعدی بر آن حاکم

است؟ چراکه در صورت انعقاد قرارداد استرداد مجرمان از نظر حقوقی و فقهی، عمل کردن طبق آن بر حکومت اسلامی لازم است؛ ولی عمل تحویل دادن مجرم یا متهم (مخصوصاً اگر مسلمان یا زن باشد) به کشورهای دیگر (اعم از اسلامی و غیراسلامی) و نیز بازگرداندن وی از کشورهای دیگر به کشور اسلامی، اگر فی نفسه جایز نباشد، انعقاد قرارداد استرداد نیز عقد قرارداد بر عمل حرام به شمار می رود و (طبق مبنا) صحیح نخواهد بود؛ اما اگر چنین عملی فی نفسه جایز باشد، انعقاد این قرارداد نیز صحیح است.

پرواضح است که از باب حکم ثانوی و احکام حکومتی، عمل استرداد و انعقاد قرارداد آن جایز و صحیح است؛ کماینکه در ایران غالب قراردادهای استرداد مجرمان که مطابق با قانون استرداد مجرمین مصوب قبل از انقلاب منعقد می شود، در مجمع تشخیص مصلحت نظام، موافق با مصلحت نظام تشخیص داده می شود و این قرارداد با برخی کشورها هم اکنون راجع دارد و به آن عمل می شود؛ اما سؤال اینجاست که از لحاظ حکم اولیه، چنین عملی در نتیجه چنین قراردادی چه حکمی دارد؟

این نوشتار با روشی کتابخانه‌ای - تحلیلی - توصیفی مسئله استرداد مجرمان را صرفاً از جهت حکم اولیه در تمام مباحث فقه شیعہ بررسی می کند و وارد مباحث مربوط به عناوین ثانویه از جمله مصلحت و احکام حکومتی نمی شود.

از جنبه حقوقی نیز مباحث حقوقی استرداد مجرمان را با توجه به منابع حقوقی معتبر مطرح شده؛ ولی مباحث شکلی استرداد مجرمان را به نظر این نوشتار نیست.

در این تحقیق، اصول و قواعد حاکم بر استرداد مجرمان، بسته به سه زاویه مختلف استرداد که عبارت‌اند از مجرم، جرم و دو کشور طرف استرداد، دسته‌بندی شده است.

برخی اصول و قواعد در زمینه استرداد مجرمان بیشتر ناظر به مجرم است تا جرم؛ مانند مسلمان یا کافر بودن مجرم. برخی دیگر از اصول و قواعد ناظر به جرم مورد نظر در استرداد است؛ مانند سیاسی یا نظامی بودن جرم ارتكابی که مانع استرداد می شود. دسته سوم ناظر به طرفین استرداد یعنی کشورهایی است که طرف استرداد مجرمان قرار می گیرند؛ مانند ذی نفع بودن دولت متقاضی استرداد؛ بنابراین در نوشتار حاضر، بعد از تبیین مفاهیم و اقسام معاهدات استرداد مجرمان و مباحث کلی، مطالب را به سه قسمت عمده تقسیم کرده‌ایم: ۱. اصول و قواعد مربوط به مجرم (یا متهم) در حقوق و فقه؛ ۲. اصول و قواعد مربوط به طرفین استرداد مجرمان در حقوق و فقه؛ ۳. اصول و قواعد مربوط به جرایم مختلف در استرداد. در نهایت برای رعایت تناسب حجمی نوشتار، قسمت ۱ و ۲ را در بخش دوم و قسمت ۳ را در بخش سوم گنجانده‌ایم. از طرفی برای اینکه مباحث حقوقی و فقهی متناظر هم باشند و دو بخش منفک و بی ارتباط فقهی و حقوقی

نباشند، در هر فصلی، دو گفتار قرار داده‌ایم که هم جنبه حقوقی و هم جنبه فقهی آن بررسی شود.

در ضمن، مباحث حقوقی این نوشتار بیشتر ناظر به موضوع‌شناسی و مقدمه‌ای بر بررسی بهتر جنبه‌های فقهی مد نظر است. در نوشتار حاضر، اصول و قواعد مربوط به مجرم (یا متهم) و طرفین استرداد مجرمان را با نگاهی به نظرات حقوق‌دانان و قوانین موضوعه ایران و قراردادهای و اسناد بین‌المللی از دیدگاه فقه اهل‌بیت بررسی کرده‌ایم. همچنین به پرسش‌هایی در این نوشته، پس از بررسی، پاسخ داده‌ایم؛ از جمله: دولتی که تقاضای استرداد می‌کند، چه شرایطی باید داشته باشد؟ چه کسانی و چه جرایمی قابل استردادند؟ ایران با چه کشورهایی می‌تواند معاهده استرداد منعقد کند؟ در احکام اولیه اسلام، استرداد مجرمان و انعقاد چنین معاهده‌ای چه حکمی و چه شرایط و ویژگی‌هایی دارد؟

در پایان، از تمام کسانی که در تدوین این نوشتار یاری کردند، مخصوصاً از استادان معظم حجت‌الاسلام والمسلمین استاد عباس عندلیبی (حفظه‌الله) و حجت‌الاسلام دکتر محمدابراهیم شمس ناتری (زید عزه) که سر از راهنمایی‌ها و مشاوره‌های خود بهره‌مند ساختند، به علاوه از زحمات دکتر احمد خانی‌دآبادی (زید عزه) و حجت‌الاسلام دکتر مسعود راعی (زید عزه)، نیز از استادان داماد حجت‌الاسلام دکتر ساریخانی و دکتر طهماسبی (زید عزه‌ها) و همچنین از همسر مهربانم سمیمانه تشکر می‌کنم.

نیز از مدیر انتشارات مجد، جناب آقای دکتر سید عباس حسینی نیک، کمال تشکر را دارم.

آقا حقر رضا محمدی کرجی

۱۳۵ هجری شمسی

نباشند، در هر فصلی، دو گفتار قرار داده‌ایم که هم جنبه حقوقی و هم جنبه فقهی آن بررسی شود.

درضمن، مباحث حقوقی این نوشتار بیشتر ناظر به موضوع‌شناسی و مقدمه‌ای بر بررسی بهتر جنبه‌های فقهی مد نظر است. در نوشتار حاضر، اصول و قواعد مربوط به مجرم (یا متهم) و طرفین استرداد مجرمان را با نگاهی به نظرات حقوق‌دانان و قوانین موضوعه ایران و قراردادهای و اسناد بین‌المللی از دیدگاه فقه اهل‌بیت بررسی کرده‌ایم. همچنین به پرسش‌هایی در این نوشته، پس از بررسی، پاسخ داده‌ایم؛ ازجمله: دولتی که تقاضای استرداد می‌کند، چه شرایطی باید داشته باشد؟ چه کسانی و چه جرایمی قابل استردادند؟ ایران با چه کشورهایی می‌تواند معاهده استرداد منعقد کند؟ در احکام اولیه اسلام، استرداد مجرمان و انعقاد چنین معاهده‌ای چه حکمی و چه شرایط و ویژگی‌هایی دارد؟

درپایان، از تمام کسانی که مرا در تدوین این نوشتار یاری کردند، مخصوصاً از استادان معظم حجت‌الاسلام و المسلمین آیتاد علی عندلیبی (حفظه‌الله) و حجت‌الاسلام دکتر محمدابراهیم شمس ناتری (زید عزه) که مرا از راهنمایی‌ها و مشاوره‌های خود بهره‌مند ساختند، به‌علاوه از زحمات دکتر احمد حاجی‌ده‌آبادی (زید عزه) و حجت‌الاسلام دکتر مسعود راعی (زید عزه)، نیز از استادان سرور حجج اسلام دکتر ساریخانی و دکتر طهماسبی (زید عزه‌ها) و همچنین از همسر مهربانم صمیمانه شکر می‌کنم.

نیز از مدیر انتشارات مجد، جناب آقای دکتر محمدحسین حسینی نیک، کمال تشکر را دارم.

الحقیر رضا محمدی کرجی

۱۳۹۵ هجری شمسی